

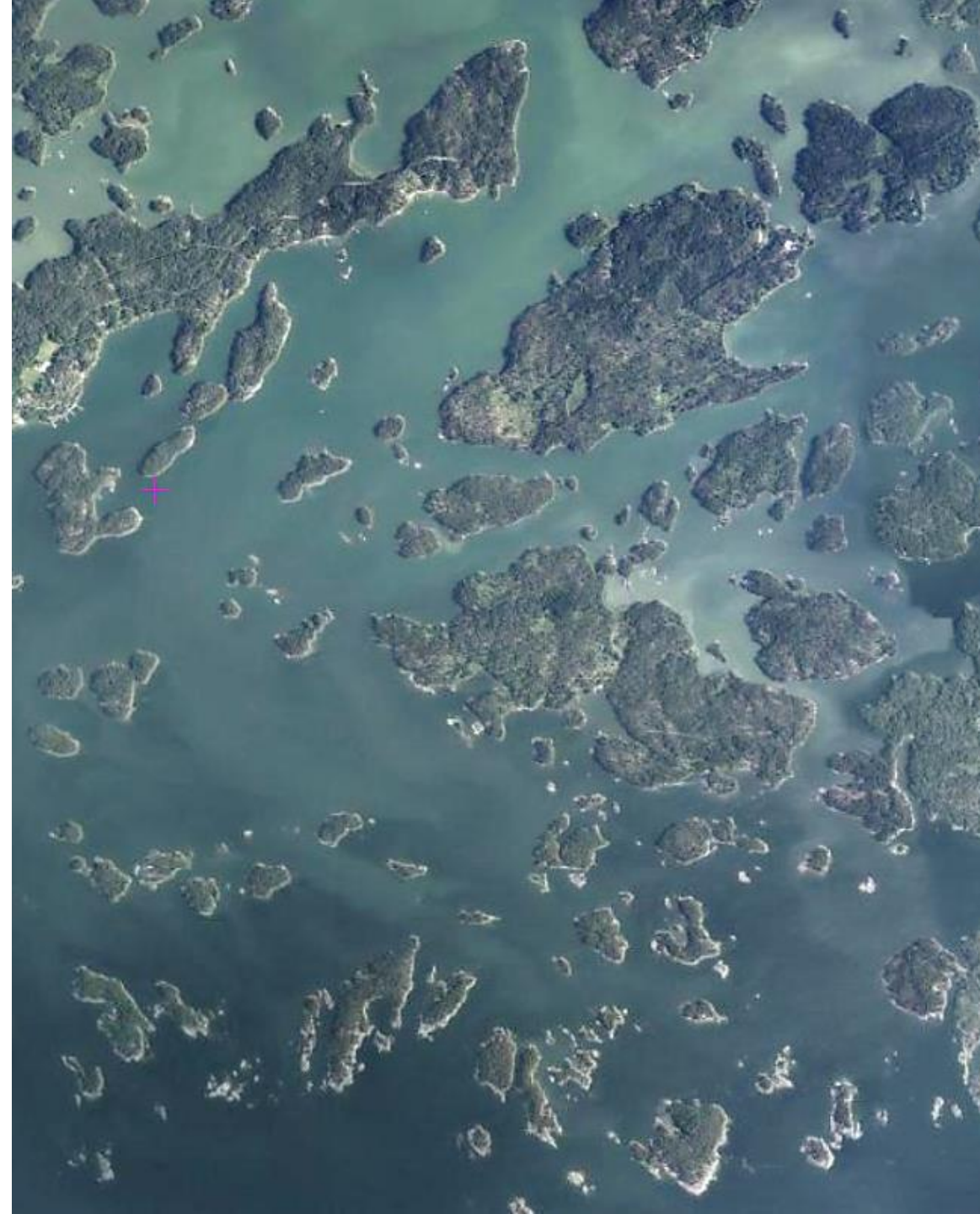
Rannikko

KOKASU-seminaari 14.6.2022

Terhi Rytteri ja Panu Kunttu

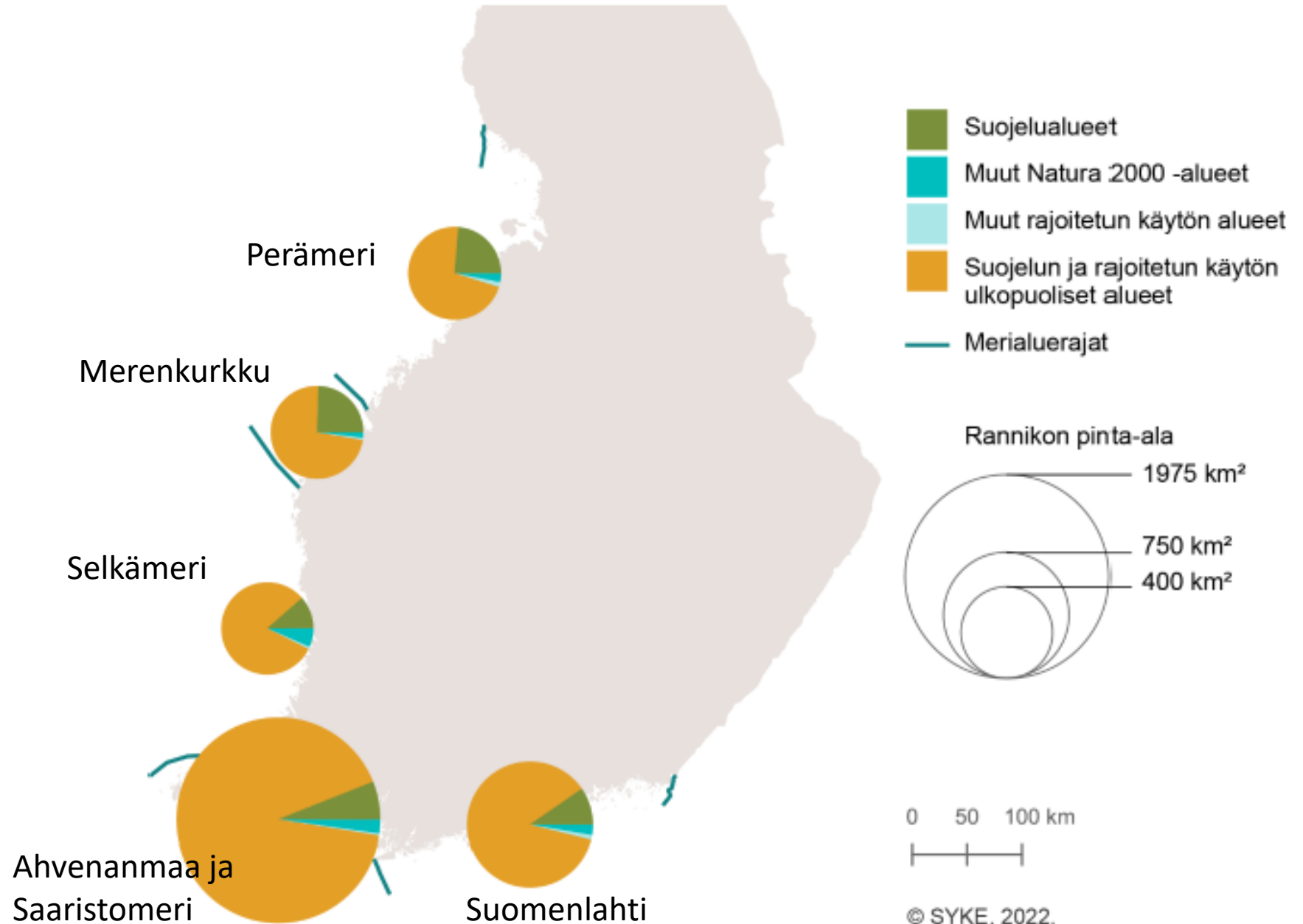
Suomen rannikko

- Pirstaleinen saaristo
- Rantaviivaa 48 000 kilometriä
- Saaria:
 - 50-60 000 kpl < 1 hehtaarin saaria
 - Yli 20 000 kpl > 1 hehtaarin saaria
- Rannikon eri osissa suurta vaihtelua mm. rannan topografiassa, maan kohoamisessa, meriveden suolapitoisuudessa, kasvukauden pituudessa, jäätilanteessa → lajisto ja luontotyypit
- Vallitseva rantatyyppi kalliot ja moreenirannat (yht. 84 %)

Rannikon aluejako ja suojele-tilanne

”Rannikko” = 200 metriä leveä vyöhyke rannasta sisämaahan päin; myös saarilla

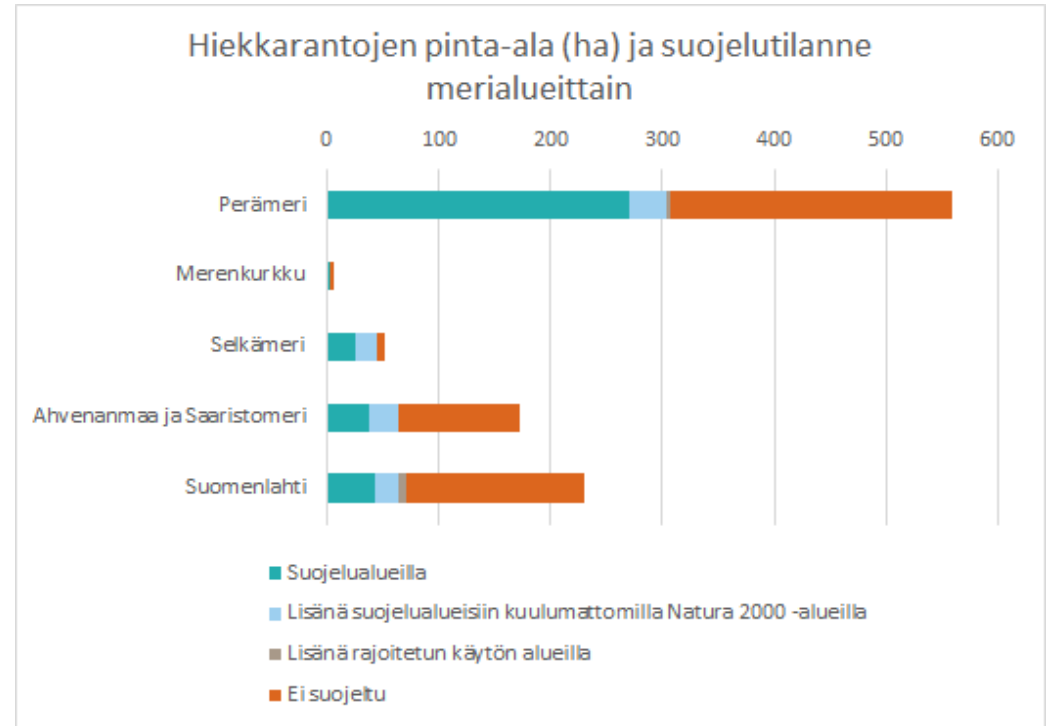

KOKASUssa tarkastellut rannikon luontotyyppit ja niiden suhde luontodirektiiviin

Luontodirektiivin luontotyyppi	Vastaava LuTU-arvioinnin tyyppi/tyypit	Arvioitu KOKASU:ssa
Rantavallit (1210)	Hauruvallit, ruokovallit, meriajokasvallit; voi sisältää myös Itämeren suuruohostoja, sillä niitä syntyy usein pitkälle maatuneen rantavallin päälle	Ei
Kivikkorannat (1220)	Itämeren kivikko- ja lohkarerannat, Itämeren sora- ja somerikkorannat, Itämeren kivikkoiset niittyraannat	Ei
Kasvipeitteiset merenrantakalliot (1230)	Karut ja keskiravinteiset merenrantakalliot, merenrantakalkkikalliot; voi sisältää myös merenrantojen kalliolammikoita	Kyllä (kallioiden yhteydessä)
Harjusaaret (1610)	Itämeren harjusaaret	Kyllä (myös vedenalaiset osat luvussa 12)
Ulkosaariston luodot ja saaret (1620)	Ulkosaariston saaret ja luodot, lintusaaret	Osittain kyllä (lintusaaret ja luvussa 12 vedenalaiset osat)
Merenrantaniityt (1630)	Merenrantaniityt; voi sisältää myös Itämeren suuruohostoja, kivikkoisia niittyraantoja ja epilitoraaliketoja	Osittain kyllä (perinnebiotooppien yhteydessä)
Itämeren hiekkarannat (1640)	Itämeren hiekkarannat	Kyllä
Liikkuvat alkiovaiheen dyynit (2110)	Liikkuvat alkiovaiheen dyynit; Itämeren dyynisarjat	Kyllä
Liikkuvat rantakauradyynit (2120)	Liikkuvat rantavehnydyynit; Itämeren dyynisarjat	Kyllä
Kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit (2130)	Harmaat dyynit; Itämeren dyynisarjat	Kyllä
Variksenmarjadyynit (2140)	Variksenmarjadyynit; Itämeren dyynisarjat, lisäksi tähän voi sisältyä osittain umpeenkasvaneet dyynien deflaatiokentät	Kyllä
Metsäiset dyynit (2180)	Metsäiset dyynit; Itämeren dyynisarjat	Kyllä
Dyynien kosteat soistuneet painanteet (2190)	Dyynialueiden kosteat soistuneet painanteet; Itämeren dyynisarjat	Kyllä
Kuivat kanerva- ja variksenmarjadyynit (2320)	Variksenmarjadyynit; Itämeren dyynisarjat, lisäksi tähän voi sisältyä osittain umpeenkasvaneet deflaatioalueet	Kyllä
Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (6270)	Itämeren epilitoraalikedot	Osittain kyllä (perinnebiotooppien yhteydessä)
Maankohoamisrannikon primäärisuknessiovaiheiden luonnontilaiset metsät (9030)	Useita pensastoisia ja puustoisia tyyppisiä	Ei

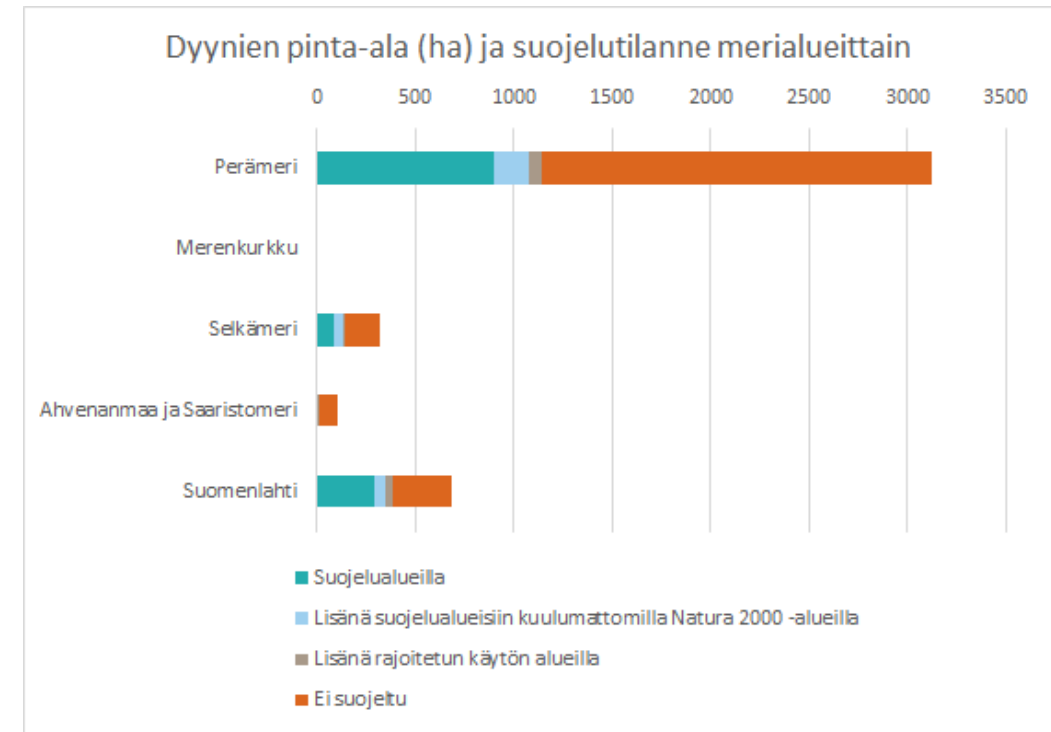
Hiekkarannat (EN)

- Lajirikkain rannikon elinympäristö (230 lajista 140 uhanalaisia tai silmälläpidettäviä)
- Kokonaispinta-ala 1020 ha (ilman dyynirantoja), yli puolet niistä Perämeren rannoilla
- 37 % suojeltu, eniten Perämerellä
- Suomenlahdella suojelutilanne heikoin (19 %) → parannettava
- Vaativat hoitotoimia umpeenkasvun takia
- Suojelualueiden rajauksia laajennettava vesialueille, jotta hoitotoimet voidaan toteuttaa järkevämmiin

Dyynit (VU-CR)

- Useita dyynityyppejä, kaikki uhanalaisia
- Dyynien kokonaispinta-ala 4226 ha
- Eniten Perämerellä (3100 ha), jossa suojeltu 29 %
- Suojelemattomista dyyneistä 78 % sijaitsee Perämeren alueella
- Ehyet dyynisarjat tunnistettava
- Laadultaan heikentyneille dyyneille hoitotoimia

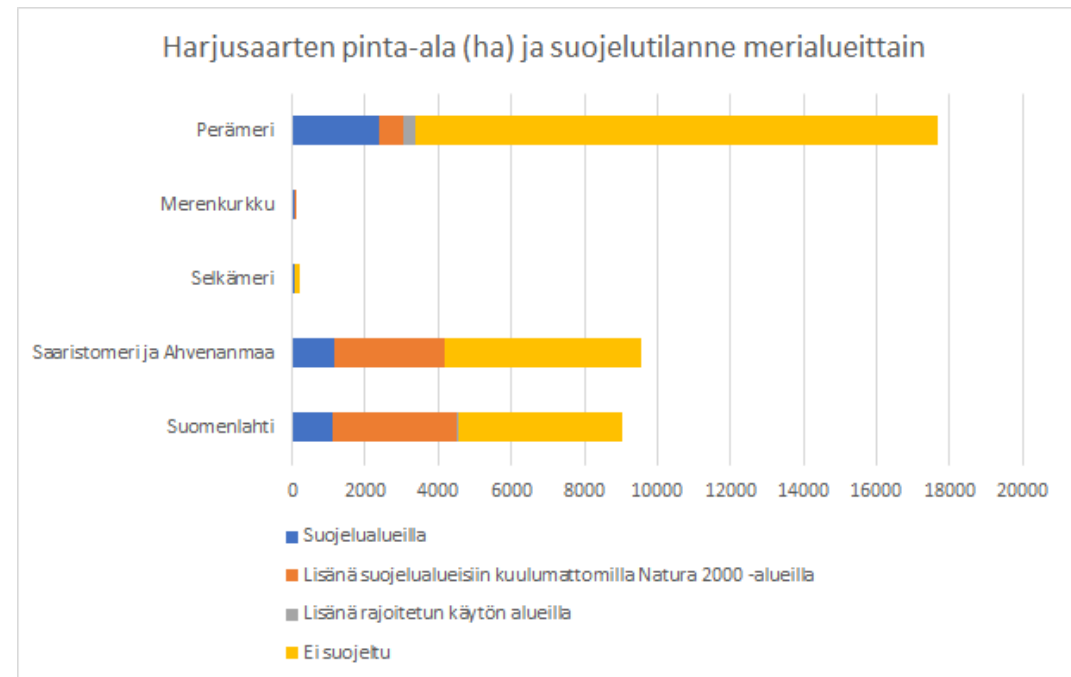
Dyynialueiden kosteat, soistuneet painanteet (EN)

Ymmärrystä kasvatettava,
jotta hoidolle voidaan
asettaa tavoitetila

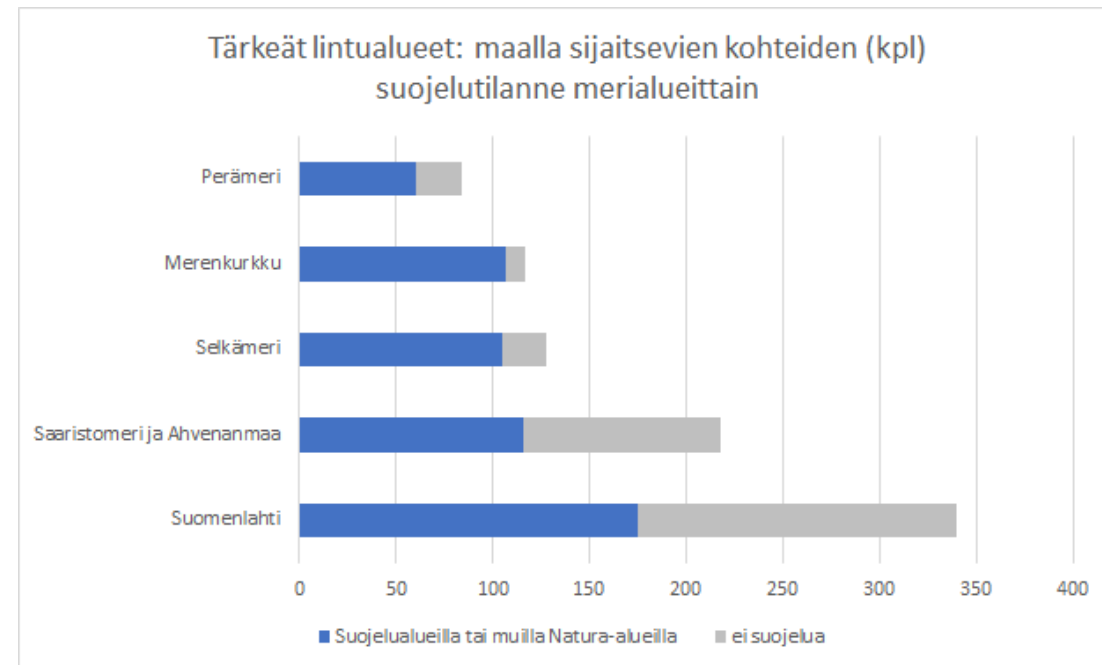
Harjusaaret (EN)

- Kokonaispinta-ala 36 500 ha, suurin yksittäinen esiintymä Hailuoto
- 13 % pinta-alasta sijaitsee suojelualueilla
- Perämerellä eniten suojelematonta
- Noin 90 % harjusaarten pinta-alasta on ihmisen voimakkaasti muuttamaa (asutus, maa- ja metsätalous) → suojeluun haettava harjusaaria, jotka ovat vähiten ihmisen muuttamia
- Maa-aineslailla suojellut alueet tiukempaan suojeluun

Tärkeät lintualueet

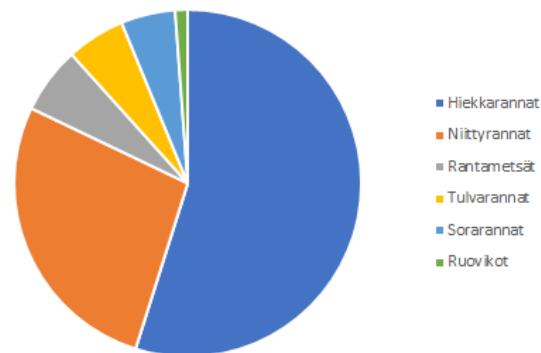
- Sisältyvät osin ulkosaariston saariin ja luotoihin
- Linnustolle tärkeät alueet ovat käytännössä samat kuin öljyntorjunnan BORIS-tilannekuvajärjestelmän (Baltic Oil Response Information System) tärkeät lintualueet → nykyisin MERT
- 95 % tärkeistä lintualueista on vesialueita
- Ilman vesialueita kokonaispinta-ala on noin 7 500 hehtaaria ja käsittää 887 erillistä kohdetta
- Heikoin suojelutilanne on Suomenlahdella sekä Saaristomerellä ja Ahvenanmaalla

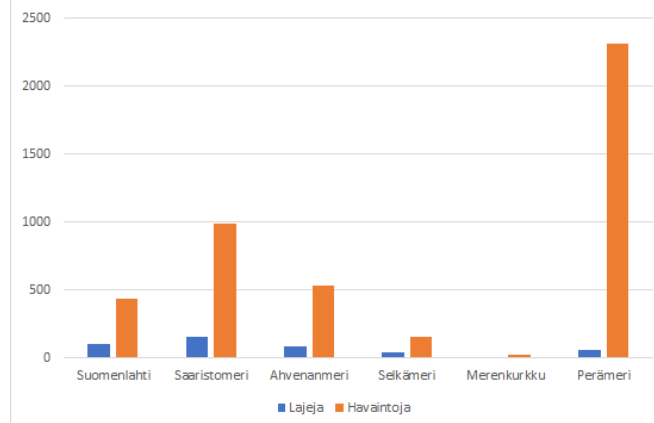
Rantalajit

- Ensisijaisesti Itämeren rannoilla 700 lajia, joista 300 uhanalaisia tai silmälläpidettäviä
- Eniten eliölajeja hiekka- ja niittyrannoilla
- Havaintoaineistossa voimakas vinouma Perämeren osalta
- Inventoinnit suojelualuepainotteisia etenkin Saaristomerellä
- Eniten suojelemattomia havaintopaikkoja Ahvenanmaalla ja Suomenlahdella

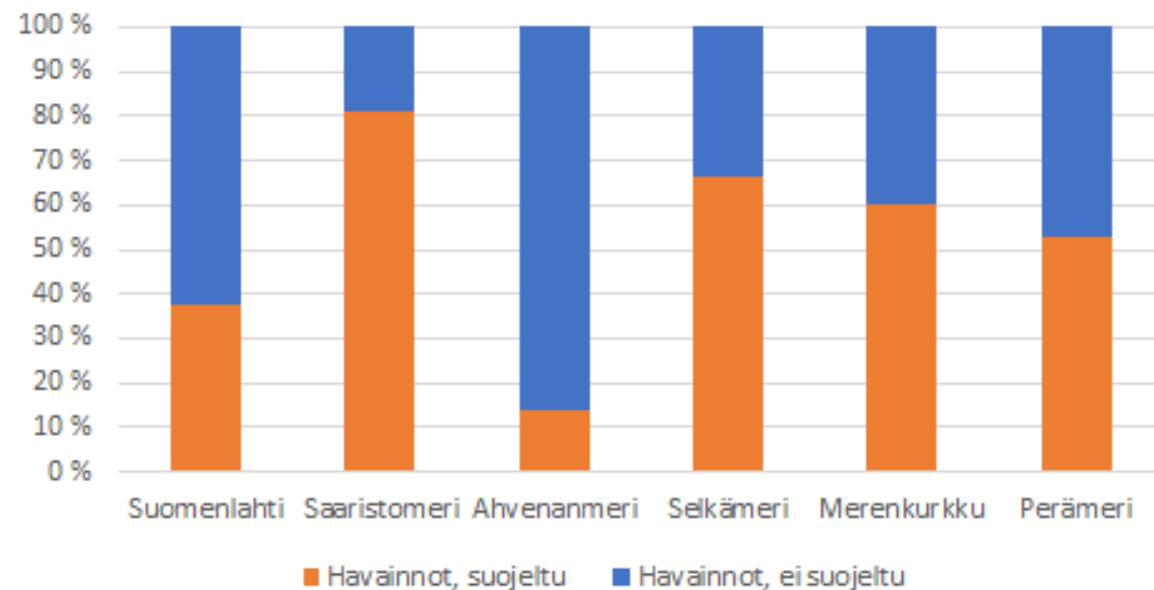
Itämeren rantalajien jakautuminen elinympäristöihin (Punainen kirja 2019)

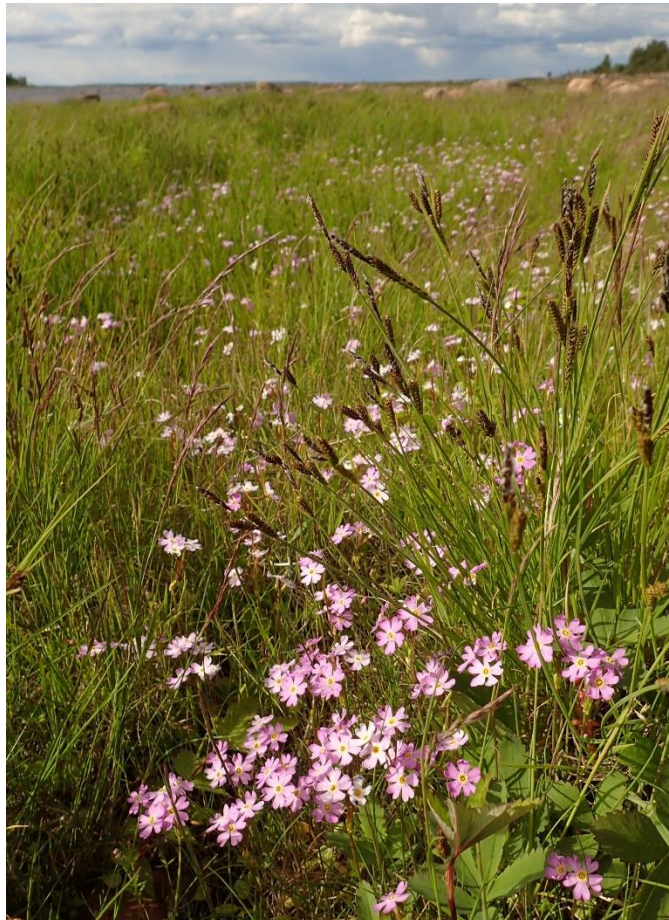
Lajien ja havaintojen määrät merialueittain

Suojelutilanne merialueittain

Luontodirektiivin lajit

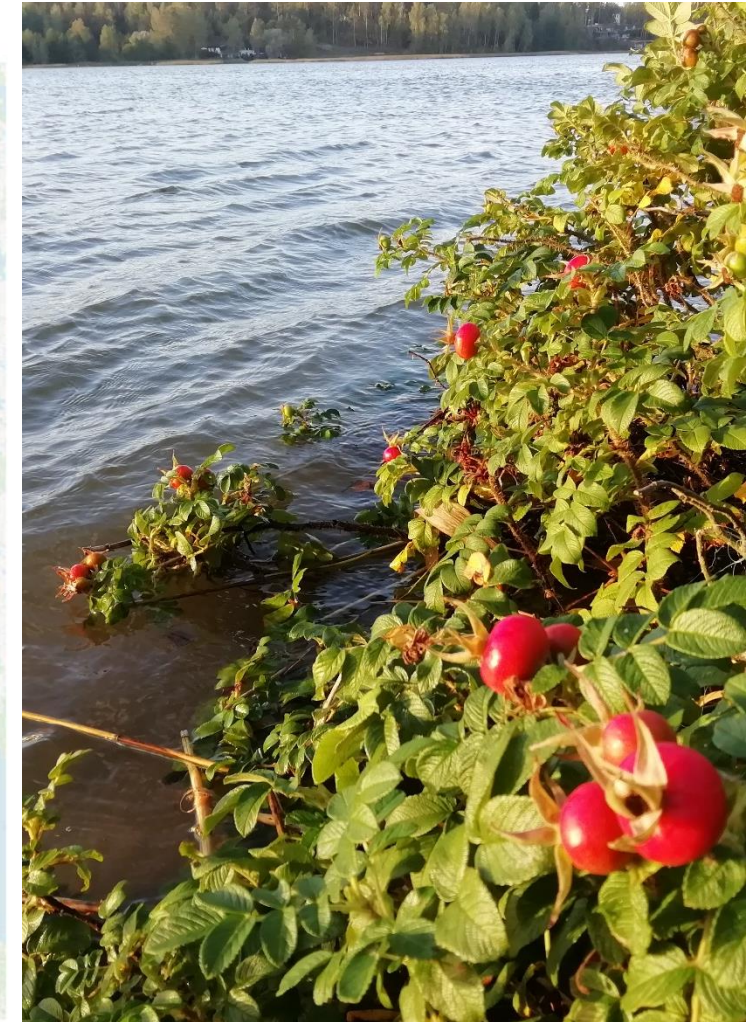
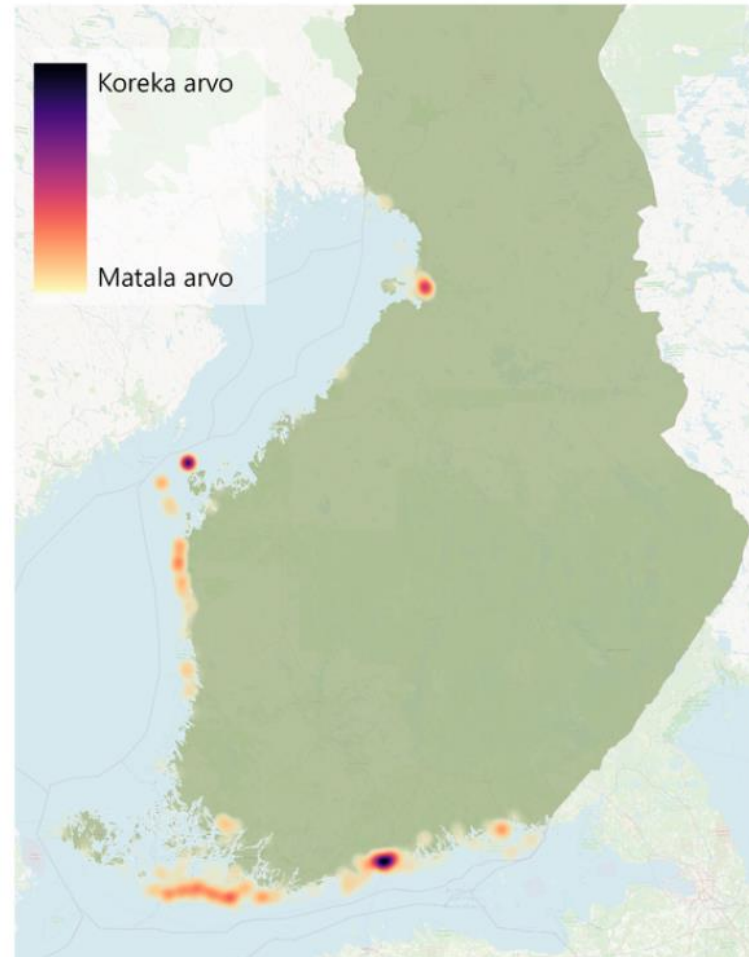

Laji	Havainto- ruutuja (100 m x 100 m)	Suojelu- alueilla (%)	Suojelu- tai Natura 2000 -alueilla %	Suojelu- tai rajoitetun käytön alueilla (%)
Ruijannuokkuesikko (<i>Primula nutans</i> subsp. <i>finmarchica</i>)	1050	45,1	45,7	50
Lietetatar (<i>Persicaria foliosa</i>)	372	7,8	41,4	41,9
Nelilehtivesikuusi (<i>Hippuris tetraphylla</i>)	289	84,8	86,9	87,9
Perämerenketomaruna (<i>Artemisia campestris</i> subsp. <i>bottnica</i>)	57	26,3	28,1	29,8
Rönsysorsimo (<i>Puccinellia phryganodes</i>)	38	94,7	94,7	94,7
Pikkupohjansorsimo (<i>Arctophila fulva</i> var. <i>pendulina</i>)	31	100	100	100
Pikkunoidanlukko (<i>Botrychium simplex</i>)	13	36,4	45,6	45,6
Isokultasiipi (<i>Lycaena dispar</i>)	5	60	60	60

Kurtturuusu

- Rannikolla ja saaristossa laajimmalle levinnyt ja haitallisin vieraslaji
- Erityisesti hiekkarannoilla, mutta myös muilla rantaluontotyypeillä
- Kasvatuskielto 1.6.2022 alkaen
- Suuri torjuntatarve etenkin saaristossa

Kurtturuusu esiintymien hotspotit

Yhteenveto rannikon suojelutarpeista

- Hiekkarannat ja dyynit etenkin Suomenlahdella
- Luonnontilaiset harjusaaret
- Tärkeät lintualueet etenkin Suomenlahdella
- Suojelualueiden rajausten laajentaminen vesialueelle
- Maankohoamisrannikon metsät
- Toteuttamattomat suojelualue-esitykset
- Vesiensuojelu, rantarakentaminen, vieraslajien torjunta
- Tietopohjan parantaminen

